

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. F. Felicis Potestatis Panormitani Ordinis Minorum S.
Francisci de Observantia ... Examen Ecclesiasticum**

Potesta, Felice

Coloniæ, 1712

Cap. VII. De libris prohibitis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40060

contra proximum, puta de jurisdictione u-
niversitatis, & ab altero ablata; aut continet ca-
lamitas, injurias, &c. contra Religiones,
personas Religioſas, Principes, &c.

FINIS

399 Prohibitionis, 1. Est odium hæreti-
corum, 2. Est, ut fides illæsa per-
maneat, ut fidelium scandalum, animarum-
que periculum vitetur, & ut pax, atque
concordia in Republica Christiana seruetur:
vide n. 362.

INDEX

394 Librorum prohibitorum tres consti-
tuit classes, in prima classi non tam
continentur libri, quàm eorum auctores,
quatenus hi sunt hæretici; & horum sunt
prohibiti libri tam editi, quàm edendi, qui
tamen hæresim continent, aut de Religione
tractant, etiam si bene de ea tractent, & nul-
lum errorem contineant, quoniam indignum
est vilius Ecclesiæ, ut Fideles ab ejus hostibus
erudiantur, & doctrinam de Religione de-
stant, hæreticam Regio Pfalte increpante
in Psal. 49. Peccatori autem dixit Deus,
Quare tu enarras justitias meas, & assumis
consilium meum per os tuum? v. n. 320.

395 In secunda classi continentur non Au-
tores, sed libri, quatenus eorum Authores
sunt Catholici, continent tamen doctrinam
non sanam, & ideo prohibentur. Duplici
tenent modo doctrinam non sanam contine-
re possunt, 1. Quia continent incidenter a-
liquam, seu aliquas hæreses, aut falsi dogma-
tis suspensionem, 2. Quia offensionem etiam
in moribus tantum fidelibus asserere possunt:
vide n. 323.

396 Ex Bord. in man. Consult. sect. 49.
num. 57.

Nomine suspicionis falsi dogmatis venit
error, qui creditur esse contra fidem; dogma
enim pius est doctrina in fide, Glol. v. seu po-
tius cap. satis 7. dist. 7. dist. 96. Glol. fin. in
d. 3. per caput. qui Episcopus, 2. disp. 29. ita-
que falsum dogma est error contrarius doctri-
na de fide. doctrina autem fidei spectatur du-
pliciter; 1. ut talis est de fide definita, ut sunt
articuli, & propositiones de fide definitæ, ut pa-
ret in Canonibus, Conc. Tridentini, 2. in
doctrina fidei aliqua sunt propositiones, quæ ab
aliquibus pntantur de fide, ab aliis negantur
esse de fide: pono exemplum in hac proposi-
tione: Papa in canonizatione Sanctorum non
potest errare: aliqui dicunt, esse de fide, quod e-
go teneo, alii negant, ut dixi sect. 45. num.
162. Hæresis ergo directo, & ex diametro op-
ponitur fidei, falsum verò dogma, de quo est
suspicio, opponitur fidei non ex diametro,
sed secundum suspensionem, & opinativè
tantum, non definitivè, ut hæresis: v. num.
341.

397 Aptius exemplum est in hac proposi-
tione: Papa in Beatificatione errare non po-
test: nam plures Doctores, inter quos Diana
p. II. tr. 2. ref. 18. & 19. qui ritè fatentur esse
de fide, quod Pontifex non possit errare in
Canonizatione Sanctorum, id negant de
Beatificatione: unde concludunt, quod qui
negaret Beatum aliquem esse in gloria, non
esset hæreticus formalis, sed ejus propositio
esset temeraria, quia contra communem
Doctorum, & fidelium sensum: scandalosa,
quia fideles à Beatorum cultu, & veneratio-
ne retraheret: inipia, quia contra cultum vi-
ris beatis debitum: suspecta falsi dogmatis,
quatenus est contra dogma pius, seu doctri-
nam opinativè de fide, in quantum quam-
plures Doctores docent, etiam de fide esse
Romanum Pontificem in Beatificatione er-
rare non posse: & demum suspecta de hæresi,
quia

GGGGG 3 quia

quia sic dicens videtur negare in Papa potestatem ad beatificandum.

308 Doctores autem, qui concedunt de fide esse Papam errare non posse in Canonizatione, & id negant de Beatificatione, pro propria disparitate assignant, quia Canonizatione est ultimum iudicium Ecclesie, quo definitur, virum Dei esse in gloria, post quod nihil amplius discutitur. Beatificatio vero non est ultimum iudicium, quoniam post illud, antequam ad Canonizationem deveniatur, fit novum examen, testes, & miracula recipiendo; quod non fieret, si de fide esset Pontificem non posse in beatificatione errare; nam quod est de fide certum, ulteriori certitudine minime eget, cum sit infallibilis veritatis.

309 In hac autem re, quae obiter hic mihi tractanda suppedit. Dico, de fide esse Romanum Pontificem, tam in Canonizatione, quam in beatificatione, errare non posse, ita ut dicens eum posse errare, seu Sanctum, aut Beatum non esse in gloria, sit haereticus formalis. Bord. ref. 113. n. 15. Verricelli 17. S. 74. 24. S. 25.

310 Ratio est, quia haec propositio, Romanus Pontifex in canonizatione, & beatificatione errare non potest: sequitur ex duplici praemissa de fide, videlicet: Romanus Pontifex docens Ecclesiam in iis, quae spectant ad materiam fidei, & doctrinam morum, errare non potest; sed canonizatio, & beatificatio spectant ad materiam fidei; igitur, &c. minor liquet, quia canonizatio, & beatificatio est actus externae confessionis fidei contentae in articulo de Communionem Sanctorum: major constat ex Evang. Joannis cap. 14. Ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum, Spiritum veritatis, &c. p. 16. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem verita-

tem: Ex Matth. c. 18. ubi enim Jesus dicit: congregati in nomine meo, &c. inquit: Ecclesia Dei, columna, & fundamentum veritatis; armata autem bonitate, & securitas eam non errandi, est firmitate capitis, & securitate non est Magistram, ex Evang. Matth. cap. 16. Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prevalebunt adversus eam.

311 Et licet Romani Pontifex, antequam ad Beatificationem, & Canonizationem veniat, utatur testimoniis hominum, se fallacium, illis tamen solum dispensat utitur; ad actum autem Beatificationis, & Canonizationis non devenit, nisi per auctorem Spiritus Sancti motionem, & electionem, ad quem quidem minime devocatur, si testimonia hominum mendaciter habentur, quia Spiritus, ubi vult, spirat, & impetum ducit, quod non vellet.

312 Ad disparitatem inter Beatificationem, & Canonizationem in oppositum arguatur. Respondeo cum Verricelli 17. S. 25. novum examen pro Canonizatione fieri de virtutibus viri Dei, neque de malis in vita, aut ante beatificationem tantum, sed de perseverantia cultus, & miraculis, unde per beatificationem fit absolutum, & completum iudicium, quod viri Dei habent; imò ut talis toti Ecclesiae proponatur, hinc ubique à fidelibus Beatus certo, & formidine in gloria creditur, & ad gratiam impetrandas invocatur, cum hac sollicitudine, quod uni soli Provinciae, aut Regioni cultu Officii, & Militiae commendatur; in quantum, licet de fide sit certum esse in gloria, non est tamen certum, ut quilibet existens in gloria, per cultu Officii, & Militiae in tota Ecclesia

DISCRIMEN

315 Inter primam, & secundam classeta est duplex.

316 Primum est, quia librorum, 1. classis prohibitio fit principaliter non tam propter materiam, si sit prava, quam propter ipsos Auctores haereticos, & ideo omnes eorum libri tam editi, quam edendi, de Religione tractantes, damnati censentur, etiam si sanam doctrinam contineant, ob rationem n. 304. relata: librorum autem, 2. classis prohibitio fit ob materiam pravam, quam continent sive contra fidem, sive contra, bonos mores, &c. quamvis ab Auctoribus Catholicis prodierint, adeoque hi libri non prius censentur prohibiti, quam specialiter fuerint in Indice librorum prohibitorum relati, ad differentiam librorum, 1. classis, qui eo ipso, quod sunt Auctoris haeretici, damnantur, etiam si in Indice non reperiantur. *Lupus cit. pag. 459.* Hinc damnato opere haeretico non censetur damnatum nomen Auctoris, nisi sit convictus, vel confessus de haeresi, aut nisi sit de nave secta haeretica. Quia licet aliquas haereses in opere protulerit, praesumitur, quod ex inadyventia, aut ignorantia protulerit, sine pertinacia; damnato autem Auctore, omnia eius opera etiam edenda, quae de Religione tractant, damnata censentur, quia haec, ut accessorium, sequuntur naturam sui principalis. *Bord. in man. Consult. sect. 48. n. 28.* Auctor ergo per prohibitionem librorum, 1. classis damnatur, quia est pertinax, & dignus poena; per prohibitionem vero librorum, 2. classis mortificatur; quia debet advertere, & si erit imperitus, non scribere.

317 Ob eandem rationem nec haeretici, nec eorum libri possunt à Catholicis in suis operibus citari ad honorē, quamvis loquamur

deceatur; sed ille, qui ob heroicas virtutes, & insignem sanctitatem, ex multitudine, & qualitate miraculorum significatas, Deo acceptissimus, & apud fideles eximia devotione habitus dignoscitur; hinc novum nomen sit de perseverantia cultus, & miraculorum, ut insigni Beati sanctitate, & magna libellum devotione comperta, solemniter ad iudicium de ejusdem gloria deveniatur, in tota Ecclesia honor Officii, & Missae procedatur.

313 Non obstat dictum, quod vulgò Auctores imputatur: *Multis Sancti venerantur in terris, quorum corpora cruciantur in inferno*, quia nec est Augustini, nec veritatem habet de Sanctis à Romano Pontifice Ecclesiae, propositis, sed de hypocritis, ab hominibus, qui abscondita cordis penetrare nullo modo valent, Sanctis putatis, quatenus in rebus ovis, suaeque facies exterminantes, Sancti apparenter, sed reverè lupi rapaces, & diaboli martyres decellerunt: de re autem iustis, & Sanctis canit Regius *Psalmista: Exultabunt iusti in gloria, latrabunt in cubilibus suis: gaudent in caelis anima iustorum.*

314 In tertia classe continentur libri, qui prodierunt sine nomine Auctoris. Verum non omnes hi sunt damnati, nam saepe viti edicti, & sancti ad inanem vitandam gloriam libros peritiles, & sanam continentes doctrinam, sine nomine condiderunt; sed illi, qui continent doctrinam pravam fidei, aut moribus adversam. *Lupus p. 4. lib. 25. dist. 1. ars. 2. pag. 459.* Unde libri hi, qui tertiae classis ad primam, aut secundam possunt reduci: idem Alexand. VII. in *Bulla num. 332.* relata his verbis: *Contingit, ut plerique libri ipsius scriptoris, qui tertiae classis assignantur, peccati multo sint, quam in prima, & secunda recensentur.*

ur ad Religionis favorem, bene verò ad confutionem, eorum impugnando errores; nam in Ecclesiastici c. 25. scriptum est: *Non est speciosa laus in ore peccatoris; quoniam à Deo profecta est sapientia sapientia enim Dei adflabit laus, & in ore fidelis abundabit. & dominator dabit eam illi.* Catholici autem, & eorum libri prohibiti citari possunt etiam ad honorem, quoad bonam doctrinam.

318 Secundum discrimen est; quia libri, 1. classis sunt prohibiti duplici excommunicatione, prima est excommunicatio Bullae Cœnæ reservata Sum. Pontifici, quæ incipit ante Trid. à Nicol. III. an. 1280. & novissimè habetur exemplum ex Urb. VIII. an. 1627. in 1. §. his verbis.

319 *Excommunicamus, &c. quoscumque Hussitas, & icelphistas, Lutheranos, & à Christiana fide Apostatas, ac omnes, & singulos alios hereticos, quocumque nomine censeantur, & cujuscumque secta existant, ac eis credentes, eorumque receptatores, fautores, & generaliter quoslibet illorum defensores, ac eorumdem libros hæresim continentes, vel de Religione tractantes, sine auctoritate nostra, & Sedis Apostolica, scienter legentes, aut retinentes, imprimentes, seu quomodolibet defendentes, ex quavis causa publicè, vel occultè, quovis ingenio, vel colore: nec non scismaticos, & eos, qui se à nostra, & Romani Pontificis prò tempore existantis obedientia pertinaciter subtrahunt, vel recedunt.*

320 Sub prohibitione igitur, & excommunicatione Bullae Cœnæ non continentur libri hæreticorum tractantes de Philosophia, Medicina, Historiis, &c. qui nullam hæresim continent, nec libri n. 355. referendi; sed soli libri hæreticorum qui hæresim continent, aut de Religione tractant.

321 Secunda est excommunicatio Indi-

cis, & Pii IV. de qua modò, quæ non est servata.

322 Libri verò secundæ classis, qui non continent hæresim, aut falsi dogmatis suspensionem, sunt prohibiti solummodo excommunicatione Indicis; ceteri autem qui sunt prohibiti, non quia continent hæresim, aut falsi dogmatis suspensionem, sed ob alias causas contra bonos mores, quia tractant de rebus obscenis, de hæreticæ opinionis præjudicio pacis, quia hæreticæ torii, injuriosi, quia continent propositiones laxas, &c. non subjacent excommunicationi Indicis, & Pii IV. sed peccato mortali, & punitioni arbitratæ Episcoporum, & Inquisitorum: v. n. 331.

323 Pro qua re sciendum est, Indici librorum prohibitorum à Deputatores Concilii Trid. confectum, non quia hæresim continet, sed quia hæresim continet, nec de Religione tractant, his verbis.

324 Quantum ergo ad prohibitionem, in 2. Regula dicti Indicis prohibentur omnes profusæ hæresiarum hæresim, etiam de Philosophia, Medicina, &c. nullam hæresim continent, nec de Religione tractant, his verbis.

Hæresiarum libri, &c. cujuscumque nominis, sicut, aut argumenti existant, non prohibentur.

Quod fit in maximum eorum odium, ut omnino eorum memoria peteat.

325 Secundò, in eadem Regula, prohibentur aliorum hæreticorum libros, sequenti.

Aliorum autem hæreticorum libri, de Religione quidem ex professo tractantes, omnino damnantur. Qui verò de Religione tractant, à Theologis Catholicis, & Inquisitorum examinati, & probati permittuntur.

Hinc libri hæreticorum de Philosophia

medicina, hiltoris, & iuribus, qui nullam
 laetum continent, examinati, & approbati
 tales, non prohibentur, sed permittuntur
 sunt tamen prohibiti, antequam exami-
 nentur: v. n. 336.

326 Par est Regula 5. Libri illi, qui here-
 ticos Aulorum opera interdum praeferunt,
 in quibus nulla, aut pauca de suo apponunt,
 sed aliorum dicta colligunt, cujusmodi sunt
 Iuxta, concordantia, Apophthegmata, simi-
 litudines, indices: & huiusmodi, si qua habe-
 re admixta, qua expurgatione indigeant,
 ut Episcopi, & Inquisitoris, unum cum Theo-
 logico Cartholicorum consilio sublatis, aut
 emendatis, permittuntur.

327 Tercio, in 4. & 6. Regula prohiben-
 tur Biblia vulgaris, & libri controversias in-
 ter Catholicos, & haereticos differentes,
 necque vulgari idiomate conscripti, ita ut
 non eos praesumpserint legere, aut retinere,
 necque mortaliter, & abiolvi non possunt,
 nisi peris Bibliam, aut libros praefatos Ordina-
 rio, aut Inquisitori tradiderint.

328 Quarto, in Regula 7. Libri, qui res
 lascivas, seu obscenas ex professo tractant,
 narraverunt, aut docent, &c. omnino prohibentur,
 si qui eos habuerint, severe ab Episcopis puni-
 untur. Antiqui vero ab Ethnicis conscripti,
 propter sermonis elegantiam, & proprietatem,
 permittuntur; nulla tamen ratione pueris
 perire possunt.

329 Quinto, in Regula 9. Libromnes,
 & scripta Geomantia, Hydromantia, Acro-
 mantia, Pyromantia, Onomantia, Chyroman-
 tia, Necromantia, siue in quibus continentur
 sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, in-
 tinctioes, artes magicae, prorsus rejiciun-
 tur. Episcopi vero diligenter provideant, ne
 Astrologia iudicialia libri, tractatus, inda-
 ces legantur, vel habeantur, qui de futuris
 tractantibus, successibus, fortuitisve ca-
 Potesi. Exam. Ecclesiast. Tom. II.

libris, aut sic adhibitis, qua ab humana vo-
 luntate pendunt, certo aliquid eventurum
 affirmare audent; permittuntur autem judi-
 cialia, & naturales observationes, qua naviga-
 tionis, agriculturae, siue medicinae artis juvan-
 de gratia conscripta sunt.

Item in observatione circa dictam no-
 nam Regulam exercentes praefatas artes, &
 legentes, aut retinentes recentitos libros,
 dantur puniendi nedum per Ordinarios, ve-
 rum etiam per Inquisitores locorum, ex
 consuetudine Sixti V. de anno 1585. unde praefati
 sunt denuntiandi. Lupus pag. 459.

330 Sexto denique in observatione circa
 praefatum indicem omnino damnantur, &
 prohibentur libri Thalmud Hebraeorum, &
 alii Cabalistici, & nefarii Hebraeorum libri.
 Item liber Magazor, qui continet officia, &
 caeremonias Hebraeorum, & Sinagoga, so-
 lum permittitur in Hebraea lingua, & pro-
 hibetur in omni alia lingua.

331 Quantum autem ad excommunica-
 tionem: postquam dictus Index recensitas
 librorum species prohibuit, denique in Re-
 gula 10. in fine concludit.

Ad extremum vero omnibus Fidelibus pra-
 ecipitur, ne quis audeat contra harum regu-
 larum praescriptum, aut huius Indicis probi-
 bitionem libros aliquos legere, aut habere.

Quod si quis libros haereticorum, vel ejus-
 dem Auctoris scripta ob haeresim, vel falsi dog-
 matis suspicionem damnata, atque prohibita
 legerit, siue habuerit, statim in excommuni-
 cationis sententiam incurrat; qui vero li-
 bros alio nomine interdicos legerit, aut ha-
 buerit, praeter peccati moralis reatum, quo
 afficitur, iudicio Episcoporum severe punia-
 tur.

Hac est Indicis Tridentini dispositio.

332 Quia tamen variis temporibus Sum-
 mi Pontifices quoad libros prohibitos varia
 H h h h h sanxere,

sanxere, novissimè Alex. VII. volens confusionem vitare, & hanc materiam librorum prohibitorum una lege regulare, die 5. Martii 1664. edidit Bullam, quæ incipit, *Speculatores domus Israel*, quam referunt Lantusca in Bullario tom. 6. conf. 147. pag. 220. & Bord. in man. Consult. sect. 49. nu. 5. per quam Alex. VII. omnes pœnas, & censuras contra legentes, & retinentes, &c. libros prohibitos hæcenus latas reduxit ad pœnas contentas in conf. Pii IV. quæ incipit: *Domini gregis*, super dicti Indici Tridentini confirmatione edita: verba Bullæ Alex. VII. sunt tenoris sequentis.

Indicem [supple tu] librorum prohibitorum observari mandamus, & præcipimus sub penis in conf. sel. mem. Pii IV. etiam prædecessoris nostri super dicti Indici Tridentini confirmatione edita contentis, ad quas varietatis veterorum decretorum in proponendis transgredientium penis tollende gratiâ, omnes, & singulas pœnas, per constitutiones Apostolicas, & decreta anteriora hujusmodi quomodolibet inflicta harum serie reducimus; firmis tamen manentibus his, quæ de Auctoribus, & libris damnatis in litteris Apostolicis die Cæna Domini publicari solitis sancita sunt, circa quos nihil omnino mutare, ac ne contingere quidem insendimus.

333 Pœnæ autem, & censura in recentia Confut. Pii IV. contentæ sunt, ut sequitur.

Si quis autem adversus eas Regulas prohibitionemque fecerit, his quidem, qui hæreticorum libros, vel cujusvis Auctoris scripta propter hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem damnata, atque prohibita legere, habuerit, ipso jure in excommunicationis pœnam incidat, eamque ob causam in eum, uti de hæresi suspectum, inquiri, & procedi liceat: præter alias pœnas super hoc ab Apostolica Se-

de, sacrisque Canonibus constitutas. Quoslibet libros alia de causa prohibitos legere, habuerit, præter peccati mortaliter reatum, Episcoporum arbitrio severe se necesse putandum, &c. Datum Romæ, &c. die 24. Martii 1664.

334 Hinc Bulla Pii IV. excommunicatione lata sententiæ non reservata hæreticorum libros quoscumque hæreticorum libros, aut scripta propter hæresim, vel dogmatis suspensionem prohibita, sive hæreticorum, sive Catholicorum; præter verò libros Catholicorum ob aliam causam prohibitos, putà quia contra bonos mores, &c. ac proinde hi nulli subiacent excommunicationi: v. n. 323. 325. & 356.

335 Et licet isti, qui legunt, aut habent libros alia de causa prohibitos, tamen ab Inquisitoribus; quia hi sunt cœcæ dices, ut constat ex litteris Inquisitionis monachæ scriptis per Card. Melitæ, &c. 1627. his verbis.

Essendo solito, che nell' Edicto del S. Officio s' imponano pene à chi tiene libri, non per hæretici, o sospetti, ma anco di cose lasciate contra bonos mores, possono, e devono gli Inquisitori procedere all' esecuzione delle pœnate contro gli eretici, &c. Bord. in man. Consult. sect. 49. n. 83. v. n. 346.

QUÆRES I.

336 An retinentes libros, aut scripta logia judicaria, geometria, divinationis magica, &c. relati in n. 329. ab excommunicatione incurrant, & si hæresim?

Videtur absolute affirmandum, ut in Sixti V. de anno 1585. n. 24. in quaquam disposuit contra exercitantes, aut deveniens sequitur.

Prohibentes omnes, & singulos libros, opes
tractatus hujusmodi judiciaria astrolo-
gia, & Geomantia, Hydromantia, Pyroman-
tia, artis magica, aut in quibus sortilegia,
magia, auguria, auspicia, execrabiles in-
cantationes, & superstitiones continentur, ac
supra in memorato Indice interdictos sub
censuris, & penis in eo contentis, à quibus-
vis Christianis Fidelibus legi, aut quomodo-
libet retineri, sed illos Episcopis, & ordina-
riis locorum, vel inquisitoribus prædictis præ-
sentari, & consignari debere; & nihilominus
tam antihortitate statimus, & mandamus,
ut castra scienter legentes, aut retinentes
libros, & scripta hujusmodi, seu in qui-
bus talia continentur, similiter eidem Inqui-
sitoribus libere, & licite procedant, ac proce-
dant, & penis condignis punire, & coercere,
possint.

137 Ubi licet Sixtus nullam novam contra
huiusmodi libros legentes, aut retinentes, ex-
communicationem imponat, eos tamen ex-
communicationi Indicis subijci satis innuit
illis verbis: *In memorato Indice interdictos
ubi censuris, & penis in eo contentis.*

138 Secundo ex Bulla Urb. VIII. relata n.
155, ubi infligitur excommunicatione lata
sententia, licet nulli reservata.

139 Respondeo, legentes, aut retinentes
libros recensitos, aut scripta, esse suspectos
de hæresi, & incurrere excommunicationem
latae, si libri, aut scripta contineant suspi-
cionem hæresis, aut falsi dogmatis; minime
vero, si suspicionem hæresis, aut falsi dogma-
tionem contineant. Bord. *in man. Consult. sect.*
18. n. 70. & *sect.* 49. n. 59. favent Diana p.
4. tr. 7. ref. 6. *in sine ref.* 10 & *ref.* 17. ubi
distinguit de recensitis libris sapientibus, vel
non sapientibus hæresim, & Bonac. *tom.* 1.
disp. 2. de excom. q. 5. punct. 4. n. 4. his ver-
bis: *Eadem censuræ [supple in indicis] affici*

legentes libros, & scripta continentia divina-
tionis, & sortilegia, & sunt libri, & scripta
Geomantia, &c. quibus affertur modus recedendi à Catholica Fide, adorandi demones,
& similia vera fidei contraria.

Idem replicat in 10. 3. disp. 1. q. 2. punct. 4.
n. 4. imò in 10. 3. disp. 2. q. 2. punct. 38. n. 1.
& 2. loquendo de excommunicationibus,
docet, divinatores, incantatores, maleficos,
& similes non affici excommunicatione, modo
non sentiant aliquid contra fidem; tunc enim
perspicuum est ipsos esse hæreticos, & excom-
municationem contra hæreticos latam incur-
rere, quoties errorem aliquo signo externo
sufficiens manifestant.

Cujus ratio est, quia nulla est excommu-
nicatio in jure contra eos, & si aliqua est, non
est usu recepta: v. n. 344. Idem tenet Fenech
de censuris n. 13. & Diana p. 4. tr. 7. ref. 17.
adducit exempla, quibus Divinatores, & alii
Rei hujus Bullæ Sixti V. puniti sunt penis
arbitrariis, exilio, carcere, tremibus, priva-
tione officiorum, &c.

340 Declaratur: liber astrologiæ judicariae
hæresim, aut ejus suspicionem continere,
si v. gr. assereret alia, nedum nostras volun-
tates inclinare, sed cogere: regulas illas in-
fallibile judicium inferre, &c. Item libri divi-
nationum, &c. hæresim, seu ejus suspicionem
continerent, si præciperent demones adora-
tionem, abusum sacramentorum, aut sacra-
mentalium; si assererent verba, aut signa ul-
la adhibita habere ex opere operato virtu-
tem ad effectum, aut ex illis esse infallibili-
ter expectandum effectum, & similia: ita
Diana n. 329. cit. pro quo multū juvat reco-
lere dicta superius de superstitione à n. 240.

341 Ratio 1. partis est, quia Index, & Bul-
la Pii IV. expressè excommunicationem in-
fligit contra legentes, aut retinētes libros, vel
scripta ob hæresis, aut falsi dogmatis suspi-
cionem

Hhhhh 2 cionem

cionem prohibita: *ut in n. 331. & 333.* adeoque prefati libri, vel scripta, si contineant suspensionem hæresis, subijciuntur excommunicationi Indicis, & Pii IV.

Nomine enim suspensionis falsi dogmatis venit etiam suspicio hæresis, necdum per locum à majori ad minus, verum etiam ex ipsa proprietate verborum, quoniam etiam hæresis est falsum dogma; falsum namque dogma se habet, ut magis late patens in ordine ad hæresim; quia ex dictis n. 305. dogma fidei est doctrina in fide, & quia tam doctrina, quæ est de fide definitive, quam quæ est fide opinativè, est doctrina in fide, ideo utraque est dogma fidei, & solum doctrina definitive de fide addit dogmati fidei pro ratione quasi specifica, quòd sit articulus fidei, cuiusmodi non est doctrina opinativè de fide, quæ proinde dicitur præcisè dogma fidei, adeoque valet, *suspicio hæresis est suspicio dogmatis fidei*, licet non e converso, ut potè ab inferiori ad superius: & consequenter, cum suspicio falsi dogmatis cadat sub excommunicatione Indicis, & Pii IV. certum esse debet, quòd sub eadem cadat suspicio hæresis, juxta illud: *Quidquid dicitur de superiori, dicitur etiam de inferiori.*

342 Ratio 2. partis est, quia excommunicatione non incurritur, nisi sit expressa in jure, in Indice autem, & Bulla Pii IV. jam recensitis, nulla alia excommunicatio exprimitur præter relatam contra legentes, aut retinentes libros, vel scripta ob hæresim, aut falsi dogmatis suspensionem prohibita; eo maxime quia Alex. VII. *ut in n. 332.* decrevit, quoad hanc materiam standum esse pœnis in Bulla Pii V. contentis.

343 Ad adducta in oppositum, Bulla Sixti favet resolutioni; quia per ea verba se refert ad censuras memorati Indicis; unde quia in memorato Indice nulla est censura contra le-

gentes, aut retinentes recentiores libros, sicutè consideratos, ut patet ex Regula Sixti n. 329. sed solum contra libros ob hæresim, vel falsi dogmatis suspensionem prohibitos, *ut in Reg. 10. hic n. 331.* sequitur etiam Bulla Sixti, quòd legentes, aut retinentes libros, vel scripta Astrologia, Geomantia, Divinationis, &c. incurrant excommunicationem Indicis, si hi libri hæresim, vel hæresim, aut falsi dogmatis suspensionem contineant.

344 Demùm excommunicatio Indicis VIII. *Inscrutabilis judiciorum*, sumitur contra legentes, aut retinentes dictos libros, vel contra Astrologos, & Divinatores sacrorum judiciorum, aut prædictiones de fidei Religione Christiana, vel Sedis Apostolicæ, seu de vita, aut morte Romani Pontificis, & ipsorum, *ut in gradu in susce consuegno, &c.* contra eos, qui dictos astrologos, aut divinatores contuluerint, five contra ipsos, & prædictiones super præmissis recipiant, *ut videre est in n. 246.*

Q U Æ R E S I I

345 Legentes, aut retinentes libros prohibitos, quando sunt suspecti de hæresi, denunciandi?

Resp. legentes, aut retinentes libros, vel scripta hæreticorum hæresim contentia, aut de Religione tractantia; item libros, aut scripta Catholicorum propter hæresim, aut falsi dogmatis suspensionem prohibita esse suspectos de hæresi, & denunciandos Inquisitoribus, aut Episcopis, juxta Bullam n. 619. & 626. intra sex, & octiduum, vel quinquaginta dies à die scientiæ juxta locum, & personam, in nostro Regno Siciliæ regnante esse solet sex dierum, v. n. 642. contentis verbis Bullæ Pii IV. & Indicis relatæ in n. 175. & 332. 333.

DIFFICULTAS

346 Procedit de libris prohibitis secunda
classis, qui continent doctrinam non
secundo modo explicatam sub numer.
335. & 333. qui scilicet sunt prohibiti,
non quia continent heresim, aut falsi
dogmatis suspensionem, sed quia sunt con-
trarios mores, pacem, aut charitatem,
&c.

347 Negat esse denunciandos Lupus p. 4.
lib. 1. dist. 2. art. 3. diff. unica pag. 464. pro
Diana p. 1. tr. 8. ref. 62. citat Carenam
lib. 10. §. 10. n. 66. Bord. in Trib. fidei c.
12. n. 78. Ratio est, quia isti, ut constat
et pro IV. & Indice adducto 331. nulli affici-
untur excommunicatione, nec sunt suspecti
de haereti, sed solum peccant mortaliter, &
dantur puniendi poena arbitraria ab Episco-
pis, & licet ex litteris relatis num. 3; 6. tra-
duntur etiam puniendi ab Inquisitoribus,
non sequitur, quod sint denunciandi, quia
non sunt suspecti.

348 Resp. tamen esse denunciandos, Dia-
nata. & Bord. ipse in man. Consultat. sect.
8. n. 36. & sect. 46. num. 83. probatur ex
Bulla Gregor. XV. & Urb. VIII. tenoris se-
quentis.

Apostolatus officium, &c. Cum librorum
libro magno sincere fidei cultoribus detri-
mentum esse noscatur, & sicut accepimus, ni-
miis excessiva sit huiusmodi librorum legendi sa-
tandarum copia: Nos &c. omnes, & singulas
haereticarum legendi, & habendi librorum quoscum-
que, ob heresim, vel falsi dogmatis suspicio-
nem, seu per Constitutiones Apostolicas, et
astrologia iudicialia, vel alios quomodo-
libet prohibitos quibuscumque personis laicis,
& Ecclesiasticis, tam secularibus, quam Re-
gularibus cuiuscumque Ordinis, Societatis,
& Instituti existentibus, ac quacumque digni-

tate etiam Ecclesiasticis à fulgentibus, &c. etiam
speciali nota, & mentione dignis, &c. ex
quacumque causa, &c. concessas, &c. revo-
catus, cassatus, & annullatus, &c. qui-
nimo librorum per licentias huiusmodi permisos
legentes, aut habentes poenas in Sacris Cano-
nibus, Constitutionibus Apostolicis, & Indi-
cibus librorum prohibitorum contentas incur-
rere volumus, & de iuramus.

349 Decernentes, ut praesentes littere,
postquam in valvis, &c. affixa fuerint, infra
duos citra montes, ultra vero montes infra
quatuor menses ex tunc proximos, omnes, &
singulos, ad quos spectant, ardeant, & efficiant,
perinde ac si unicuique personaliter intimata
fuisent, quodque distis duobus, & respectivè
quatuor mensibus durantibus, si, qui librorum
prohibitos habuerint, eos ad Episcopum, seu
Inquisitorem, qui illos quanto citius comburere
debeat, deferre, quique aliquos similes librorum
prohibitos habere sciverint, eos denunciare
teneantur; neque de cetero similes licentias,
nisi à Congregatione S. Officii, dum singulis
hebdomadis coram Nobis habetur, vel ab a-
liis per Nos etiam in eadem Congregatione
specialiter deputandis, concedantur, &c.
Datum sub die 2. Aprilis 1631.

Ubi haec ultima verba: Aliquos similes li-
bros prohibitos referuntur ad priora: Libros
quoscumque ob heresim, vel falsi dogmatis sus-
picionem, vel alios quomodo libet prohibitos,
ac pròinde praefati Pontifices praecipunt,
denuntiandos esse à scientibus detinentes li-
bros quomodo libet prohibitos, etiam ob a-
liam causam, quae non sit haereticis, aut falsi
dogmatis suspicio.

Tum quia ex litteris recensitis sub. n. 336.
dantur puniendi ab Inquisitoribus, tanquam
eorum iudicibus, & consequenter dantur
illis denunciandi.

Verum tamen est, eos non esse excommu-
nicatos,

Hhbh 3

niciatos, nec suspectos de heresi, ut probat Lupus *cit.* & concedit Bord. *in man. Consult. sect. 4.9. n. 81.* & apud ipsum, Carena, Saleilles, & Burlatus; quia nec legunt, nec retinent librum contra fidem; unde isti puniendi sunt ab Inquisitoribus simplici punitione arbitraria sine abjuracione; quia non peccant contra fidem. Bord. *cit. n. 83. Bonac. tom. 1. disp. 2. de excom. punct. 4. n. 5.*

350 Certum est autem, 1. Quod qui assereret libros ex præscripto S. Inquisitionis prohibitos, posse in conscientia retineri, si non contineant doctrinam contrariam fidei, aut sacre doctrinæ, esset denunciandus uti allertor propositionis temerariæ, scandalosæ: ita Diana *par. 11. tr. 8. ref. 63.*

351 Certum est, 2. Quod libri, qui non prohibentur perpetuo, sed suspenduntur ad tempus, donec expurgentur, eo quia unam, aut alteram heresim casu contineant, vel ob alium errorem, non possunt legi, aut retineri intra tempus prohibitionis, & correctionis ex Decr. Alex. VII. in prop. damnata 45. unde tunc retinentes sunt denunciandi; facta autem correctione per eos, ad quos spectat, haud amplius sunt prohibiti.

352 Certum est etiam, non esse onus denunciandi, nec respectivè excommunicationem in casibus, in quibus quis à peccato mortali excusatur, juxta *dist. ann. 288.* pro qua refacit sequens Caput.

CAPUT VIII.

De Excommunicatione Bullæ Cœnæ contra legentes, retinentes, &c. libros hereticorum.

QUÆRES

353 Quid requiratur ad incurrendam re-

Resp. requiri quinque simul condiciones, ita ut unâ deficiente, censura non incur-

1. CONDITIO

354 **EST**, ut Auctor libri sit hereticus.

Nomine heretici venit, 1. ille, qui est damnatus, sive personaliter, & nominatim, sive generaliter in sua secta, de qua est natus. Ille, qui est natus inter Catholicos, & professus est Catholicus, liber tamen ab eo contractus ex professo tractat de heresibus, & pertè Catholicas veritates impugnat, hereses defendendo. Alberghinus *cap. 31. n. 21.* & Bord. *in man. Consult. sect. 4.9. n. 81.* hic namque, licet non sit personaliter damnatus, nec natus ex hereticorum secta, est perniciosior fidei hostis, quia est impudens agnos. Nec eum juvat protestatio, operum, & sua opera Ecclesiæ correctioni facienda, quoniam hæc est altuta collusio, & in talis ostendit mentem, dum coram dicto. Et hic comprehenditur in verbis Bullæ Cœnæ relatis *num. 319. a com. Angulos alios hereticos, quocumque unum cenſeantur.* Non sic de Auctore Catholicis, qui in suo opere unam, aut alteram heresim per transitum, seu incidenter præcipue *v. num. 160. 3.* Veniunt schismatici, qui communiter sunt heretici: unde libri hereticorum, & Armenorum Schismaticorum, de eorum ritibus tractans comprehensus sub censura Cœnæ, quia de Religione tractat. Tamb. *lib. 2. Decal. l. 1. c. 7. n. 8.* contra Leandrum *de cens. tr. 3. disp. 1. n. 4.* qui dicit, eorum ritus non esse de hereticis habitos tanquam hereticos.

355 Hinc ab excommunicatione Bullæ Cœnæ excluduntur, 1. libri Generalium delictum, Judæorum, & Catechizantium, quamvis contra Religionem, ut libri Ludovicus, &c. quia non sunt libri hereticorum *v. n. 320. 2.* libri Origenis, & Tertulliani